

ORDYNACJA ZAJĘĆ Z PRAWA I NAUK SPOŁECZNYCH
z dnia 1 września 2000 r. (tj. 1 września 2018 r.)

Rozdział I
Cele zajęć

§ 1. **[Cele zajęć]** 1. Lekcje prawa służą:

- 1) zapoznaniu z podstawowymi pojęciami z zakresu państwa i prawa oraz źródłami wybranych gałęzi prawa,
- 2) wyrobieniu umiejętności korzystania z różnych źródeł prawa,
- 3) zapoznaniu z zasadami stanowienia, publikacji i obowiązywania aktów prawnych,
- 4) wdrażaniu do właściwego rozumienia, tłumaczenia, stosowania i przestrzegania przepisów prawnych,
- 5) zapoznaniu ze skutkami prawnymi określonych działań oraz wdrażaniu do tychże skutków przewidywania,
- 6) zapoznaniu z podstawowymi instytucjami i zasadami prawa,
- 7) zapoznaniu z podstawowymi podmiotami prawnymi i możliwym zakresem ich uprawnień i działań,
- 8) wdrażaniu do samodzielnego i wnikliwego rozwiązywania problemów prawnych,
- 9) wyrobieniu umiejętności sporządzania pism o charakterze prawnym,
- 10) kształtowaniu kultury i świadomości prawnej oraz postawy właściwego poszanowania porządku prawnego,
- 11) kształtowaniu nawyku aktualizowania wiedzy o prawie i o otaczającym nas świecie.

2. Lekcje wiedzy o społeczeństwie służą:

- 1) znajdowaniu i wykorzystywaniu informacji na temat życia publicznego, krytycznemu ich analizowaniu, samodzielnemu wyciągnięciu wniosków;
- 2) wyrażaniu i uzasadnianiu własnego zdania w wybranych sprawach w formie ustnej i pisemnej na różnych forach publicznych;
- 3) otwartości na odmienne poglądy, w tym przedstawianiu i uzasadnianiu poglądów odmiennych od własnych;
- 4) gromadzeniu i wykorzystywaniu informacji potrzebnych do zaplanowania dalszej nauki i kariery zawodowej;
- 5) kształtowaniu umiejętności współpracy z innymi (planowaniu, dzieleniu się zadaniami i wywiązywaniu się z nich);
- 6) sprawnemu korzystaniu z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego;
- 7) poznaniu i stosowaniu zasady samoorganizacji i samopomocy;
- 8) rozpoznawaniu problemów w skali lokalnej, krajowej, europejskiej i globalnej oraz szukaniu ich rozwiązania;
- 9) rozumieniu złożoności problemów społecznych i politycznych;
- 10) dostrzeganiu perspektywy różnych uczestników życia publicznego;
- 11) znajomości i rozumieniu demokratycznych zasad i procedur oraz stosowaniu ich w codziennym życiu;
- 12) charakteryzowaniu demokracji na tle innych ustrojów, ocenianiu działania instytucji demokratycznych w Polsce i na świecie;
- 13) ocenianiu roli stowarzyszeń i organizacji obywatelskich oraz różnych form aktywności obywateli w funkcjonowaniu współczesnej demokracji;
- 14) znajomości i rozumieniu sposobu działania władz publicznych i innych podmiotów życia publicznego;
- 15) wykorzystywaniu wiedzy o zasadach demokracji i ustroju Polski do interpretacji i oceny wydarzeń w życiu społecznym i politycznym;
- 16) poznawaniu praw i obowiązków obywatela Rzeczypospolitej Polskiej;
- 17) znajdowaniu i wykorzystywaniu informacji na temat sposobu, w jaki prawo reguluje życie obywateli;
- 18) rozpoznawaniu prawnych aspektów codziennych problemów życiowych i szukaniu ich rozwiązania;
- 19) rozumieniu znaczenia prawa i praw człowieka w codziennym życiu obywatela oraz rozpoznawaniu przypadków ich łamania i wiedzy, jak można je chronić;
- 20) wyjaśnianiu i rozumieniu znaczenia prawa dla funkcjonowania demokratycznego państwa oraz rozpoznawaniu przypadków jego łamania;
- 21) znajomości sposobu i zakresu działania organów władzy sądowniczej oraz organów ścigania w Rzeczypospolitej Polskiej oraz wykorzystywaniu ich w sytuacjach naruszenia prawa;
- 22) znajomości i rozumieniu związków między życiem jednostki a sytuacją społeczności lokalnej, sytuacją Polski, Europy i świata;
- 23) wyjaśnianiu złożoności zjawisk społecznych, politycznych, ekonomicznych i kulturowych; uwzględnianiu perspektywy globalnej w interpretacji zjawisk społecznych, politycznych, ekonomicznych i kulturowych.

3. Lekcje edukacji dla bezpieczeństwa służą:

- 1) znajomości struktury obronności państwa: rozróżnianiu struktury obronności państwa, rozumieniu ich roli oraz znajomości form spełniania powinności obronnych przez organy administracji i obywateli;
- 1) przygotowaniu do sytuacji zagrożeń: znajomości zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia życia, zdrowia lub mienia, znajomości zasad planowania i organizowania działań;
- 2) opanowaniu zasad pierwszej pomocy: znajomości udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w różnych stanach zagrażających życiu i zdrowiu.

Rozdział II

Prawa ucznia

§ 2. **[Dobra osobiste ucznia]** Uczeń ma prawo poszanowania jego dóbr osobistych — w szczególności godności, czci, swobody sumienia, tajemnicy korespondencji, swobody wypowiedzi.

§ 3. **[Nieprzygotowania]** 1. Uczeń ma prawo zgłosić w ciągu okresu jedno nieprzygotowanie z dowolnie podaną przyczyną.

2. Nieprzygotowanie do lekcji, z zastrzeżeniem § 11 i § 13, dotyczy całego dnia. Każde nieprzygotowanie winno być zgłoszone na piśmie przed zakończeniem przez nauczyciela czynności organizacyjnych.

3. Nieprzygotowanie zgłoszone w dniu pracy klasowej nie zostanie uwzględnione, wyjąwszy wypadki szczególne.

4. Pisanie kartkówki mimo zgłoszenia nieprzygotowania i oddanie jej nauczycielowi powoduje nieodwoływalne anulowanie uznanego za dany dzień nieprzygotowania.

5. W razie sytuacji szczególnych takich jak problemy zdrowotne, problemy rodzinne czy inne sytuacje usprawiedliwione uczeń może zgłosić pisemnie nieprzygotowanie niezależnie od limitu określonego w ust. 1. w okresie. W zależności od okoliczności tak zgłoszone nieprzygotowanie może zostać przyjęte przez nauczyciela, chyba że okoliczności podane są nieprawdziwe albo nie stanowiły przeszkody do przygotowania się na zajęcia.

§ 4. **[Aktywność ucznia]** 1. Uczeń ma prawo aktywnie uczestniczyć w lekcji i zadawać pytania nauczycielowi.

2. Zwykły udział w lekcji, który wnosi do niej nową treść, jest premiowany przez nauczyciela bonami aktywnościowymi (karteczki z podpisem nauczyciela i literą serii). Zebranie pięciu bonów uprawnia do bieżącej oceny bardzo dobrej za aktywność.

3. Na wniosek ucznia za cztery bony można wystawić bieżącą ocenę dobrą.

4. Pod koniec okresu klasyfikacyjnego ostatnie komplety bonów mogą stanowić podstawę do wystawienia bieżącej oceny celującej, jeżeli bonów tych jest sześć.

5. W uznaniu szczególnej aktywności ucznia na danej lekcji nauczyciel może postawić mu ocenę bardzo dobrą.

6. Samodzielne uprzednie przygotowanie na lekcję wiadomości poszerzających zakres realizowanego materiału czy stanowiące inny wkład w proces kształcenia może zostać ocenione celująco.

§ 5. **[Referat]** 1. Każdy uczeń ma prawo do przynajmniej jednego referatu w ciągu roku.

2. Nie przewiduje się za prezentację referatu oceny niedostatecznej.

3. Nieusprawiedliwione nieprzygotowanie referatu, do którego uczeń się zobowiązał, skutkuje oceną niedostateczną.

4. Nie przewiduje się odczytywania referatów. Referat należy zaprezentować, wykazując w miarę swobodne orientowanie się w omawianym zagadnieniu.

5. Przepisy dotyczące referatu dotyczą odpowiednio przygotowania projektu.

§ 6. **[Błędy nauczyciela. Inne rozwiązania zadań]** Uczeń ma prawo wskazać nauczycielowi jego pomyłki czy błędy lub zgłaszać propozycje alternatywnych rozwiązań, dróg myślenia, interpretacji.

§ 7. **[Nierozumienie zagadnienia przez ucznia]** 1. Uczeń ma prawo nie rozumieć danego zagadnienia, mieć wątpliwości, błędzić ucząc się.

2. Uczeń ma prawo zadawać nauczycielowi pytania i prosić o wyjaśnienia, aż sam uzna, że dane zagadnienie pojął i sobie przyswoił.

3. Nauczyciel służy wskazówkami co do sposobu rozwiązania prac domowych i sprawdzianów pisemnych.

4. Nauczyciel udziela dłuższych wyjaśnień podczas konsultacji w jego czasie wolnym w szkole.

§ 8. **[Chwilowa nieobecność ucznia na lekcji]** Uczeń ma prawo do parominutowej absencji na lekcji z ważnych przyczyn. Opuszczenie sali lekcyjnej winno się odbywać za zgodą nauczyciela.

Rozdział III

Obowiązki ucznia

§ 9. **[Przygotowanie na lekcję]** 1. Uczeń winien stawiać się na lekcje w pełni przygotowany, z zastrzeżeniem § 3.

2. W miarę możliwości uczeń winien samodzielnie dbać o swój rozwój intelektualny, w tym o przyswajanie sobie realizowanych treści programowych, a także ich poszerzanie.

3. Uczeń ma obowiązek dowiedzieć się, jakie treści były przedmiotem zajęć, na których go nie było i jakie zadania, w tym prace domowe, stanowiły przedmiot rozważań. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na uczniu. § 7 stosuje się.

4. Na lekcjach obowiązuje posiadanie właściwych pomocy uprzednio wskazanych przez nauczyciela (przynajmniej po jednej na ławce).

§ 10. **[Zeszyt]** 1. Uczeń winien prowadzić zeszyt. Można prowadzić skoroszyt.

2. Z każdej lekcji winna zostać przez ucznia sporządzona choćby krótka notatka — chyba że takowa została podana przez nauczyciela. Zaleca się uczniom konsultowanie zapisków z lekcji między sobą celem wyeliminowania błędów.

3. Nauczyciel zastrzega sobie prawo okazjonalnego, choćby wyrywkowego, sprawdzania zeszytów.

§ 11. [Prace domowe] 1. Prace domowe, o ile nauczyciel nie poleci inaczej, należy odrabiać na oddzielnych arkuszach papieru.

2. Prace domowe z reguły podlegają ocenie, zawsze w zakresie not 2—6.

3. Praca domowa oddana w terminie może zostać oceniona niedostatecznie, jeśli:

- 1) nie spełnia istotnych wymagań zakreślonych z góry przez nauczyciela lub
- 2) zawiera niedorzeczności lub
- 3) stanowi widomy dowód lekceważenia przedmiotu.

4. Praca nie oddana w terminie oceniana jest niedostatecznie, co jednak nie zwalnia od powinności przedstawienia potem nauczycielowi rozwiązane zadania domowego w celu poprawienia oceny, przy czym nauczyciel może wymagać w takim razie innej wersji pracy domowej.

5. Na przedstawienie zaległej pracy domowej wyznacza się maksymalnie 1 tygodnie, przy czym przedkładając zaległą pracę domową należy dołączyć podanie o przywrócenie terminu. Praca domowa oddana po tym terminie może być sprawdzona ale wpisana ocena niedostateczna nie ulega poprawie.

6. Osoby nieobecne mają obowiązek odrobienia pracy domowej, jeśli nieobecność nie przekracza trzech dni roboczych.

7. Osoby nieobecne dłużej z powodów usprawiedliwionych mają prawo oddać pracę domową w terminie maksymalnie tygodniowym, licząc od powrotu do szkoły.

8. Wyznaczony czas oddania prac domowych jest terminem zasadniczo nieprzekraczalnym. W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może przesunąć termin, przy czym taka potrzeba powinna być pisemnie zasygnalizowana nauczycielowi co najmniej dzień przed terminem końcowym, chyba że dotyczy to sytuacji szczególnych jak dłuższa usprawiedliwiona nieobecność.

9. Możliwe jest przywrócenie uchybionego terminu bez negatywnych konsekwencji, o ile wyjaśnienia zawarte w piśmie wniesionym do nauczyciela uznać można za wystarczające i wiarygodne.

10. Praca domowa w postaci zwartej tekstu pisemnego (np. rozprawka, esej) powinna być zaopatrzona w bibliografię; cytując jakiegokolwiek nie swoje zdanie, należy dokładnie podać jego źródło w przypisie. Niezastosowanie się do tej zasady skutkuje sankcjami opisanymi w § 22.

§ 12. [Teczka na prace domowe i materiały] Poleca się zaprowadzenie podręcznej teczki, do której uczeń składa prace domowe i materiały do lekcji.

§ 13. [Znajomość podstaw danego przedmiotu] 1. Niezależnie od realizowanego działu programowego ucznia obowiązuje znajomość najbardziej podstawowych pojęć i umiejętności z danego przedmiotu. Zgłoszenie nieprzygotowania znajomości tej nie dotyczy.

2. W przypadku przedmiotu obejmującego podstawy czy też elementy prawa w ogólności znajomość pierwszego działu programowego w dalszym toku nauki jest nieodzowna. Postanowienia paragrafu poprzedzającego stosuje się.

3. Uczeń powinien na bieżąco orientować się w wydarzeniach społecznych i politycznych w kraju i za granicą, śledzić prasę codzienną oraz informacyjne i publicystyczne programy telewizyjne czy radiowe.

§ 14. [Wymogi formalne dot. prac pisemnych] 1. Uczeń winien przestrzegać podstawowych wymogów formalnych dotyczących dokumentarnych tekstów pisanych (prac domowych, sprawdzianów wiadomości czy podań lub wniosków). Dokumenty zawierające rażące braki formalne (brak podpisu, brak cech identyfikujących rodzaj dokumentu, brak cech identyfikujących zadanie przedstawione do oceny) nie będą brane pod uwagę.

2. Jeśli praca zawierająca wady formalne została oddana przed terminem, zostanie zwrócona do uzupełnienia, przy czym poprawiona powinna być oddana przed upływem wyznaczonego terminu. Wadliwa formalnie praca oddana w terminie oraz poprawiona praca oddana po wyznaczonym terminie zostaną oceniona niedostatecznie.

Rozdział IV

Przepisy porządkowe i karne

§ 15. [Sankcje stosowane wobec uczniów] 1. Wyróżnia się następujące kary, które mogą zostać zastosowane na lekcji:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana ustna,
- 3) nagana pisemna — wpisanie uwagi do dziennika.

2. Wyróżnia się następujące środki dyscyplinujące, które mogą zostać zastosowane na lekcji:

- 1) wywołanie do odpowiedzi z materiału dopiero co zrealizowanego albo z materiału określonego w § 13 ust. 1 i 2 (odpowiedź dyscyplinująca),
- 2) zadanie dyscyplinującej pracy domowej — pojedynczym uczniom lub całej klasie,
- 3) zadysponowanie przez nauczyciela kartkówki obejmującej materiał jak w punkcie 1 (kartkówka dyscyplinująca).

3. Stopień wywiązania się przez ucznia z zadań nałożonych nań środkiem dyscyplinującym podlega osądowi, przy czym nie oznacza to konieczności oceny odnotowywanej w dzienniku. Jeżeli uczeń żąda osądu w postaci oceny, zostanie ona odnotowana w dzienniku, ale będzie nią najwyżej nota dobra.

4. Niepoddanie się ucznia nałożonemu środkowi dyscyplinującemu skutkuje naganą pisemną.

5. Zastosowanie środków dyscyplinujących oraz kar w postaci nagan musi być zawsze poprzedzone karą upomnienia. Upomnienie to może mieć charakter ogólnego wezwania do klasy o poprawę sprawowania.

6. W niektórych przypadkach przed zastosowaniem środków dyscyplinujących czy kar w postaci nagan, a po upomnieniu, można nakazać uczniom nie stosującym się do przepisów Ordynacji, aby usiedli w wyznaczonym przez nauczyciela miejscu.

7. Nauczyciel może poprosić ucznia, by złożył pisemne oświadczenie o swoim zachowaniu na lekcji. Treść oświadczenia zależy wyłącznie od ucznia. Oświadczenie to nauczyciel ma prawo pokazać rodzicom, wychowawcy bądź dyrekcji szkoły.

8. Nauczyciel może wobec upomnianego ucznia, który nadal sprawuje się niewłaściwie, nie zastosować kar ani środków dyscyplinujących wymienionych w ust. 1 i 2, ale przedłożyć temuż uczniowi, by sam wymyślił sobie odpowiednią formę zadośćuczynienia za winy i poddał się jej.

9. Nauczyciel zastrzega sobie prawo wezwania rodziców czy opiekunów.

10. W szczególnych wypadkach nauczyciel skieruje sprawę ucznia do postępowania szkolnego.

§ 16. [Spóźnione przybycie ucznia na zajęcia] 1. Przybycie do sali po dokonaniu przez nauczyciela czynności organizacyjnych stanowi spóźnienie, natomiast przybycie po połowie lekcji potraktowane może być jako nieobecność.

2. Ucieczka z lekcji jest zagrożona karą nagany pisemnej i skierowaniem sprawy do postępowania szkolnego.

3. Uczeń ma prawo dowodzić, iż jego zachowanie opisane w ust. 1—2 jest usprawiedliwione.

§ 17. [Cisza na lekcji] 1. Na lekcji obowiązuje względna cisza.

2. Powodowanie hałasu czy tworzenie innych sytuacji zakłócających tok lekcji może zostać ukarane:

1) w przypadkach pojedynczych — naganą lub wywołaniem do odpowiedzi dyscyplinującej albo dyscyplinującą pracą domową.

2) gdy czyni tak większość klasy — kartkówką dyscyplinującą.

§ 18. [Wzajemny szacunek] 1. Na lekcji szanujemy się wzajemnie.

2. Wszelkie uchybienia w tym względzie mogą spotkać się z zastosowaniem odpowiednich do wagi przewinienia kar lub środków dyscyplinujących.

§ 19. [Niedopuszczalne zachowania się uczniów na lekcji] 1. Nie dopuszcza się na zajęciach z prawa w szczególności: odrabiania prac domowych z innych przedmiotów, czytania książek ani czasopism nie związanych merytorycznie z przedmiotem czy rozwiązywania krzyżówek.

2. Nie dopuszcza się przebywania w sali w okryciach wierzchnich. Nauczyciel może w uzasadnionych okolicznościach niniejszy zakaz uchylić.

3. Niezastosowanie się do postanowień ust. 1 i 2 może skutkować wywołaniem do odpowiedzi dyscyplinującej, dyscyplinującą pracą domową albo naganą.

§ 20. [Odpowiedź ustna] 1. Po wywołaniu do odpowiedzi ustnej, o ile nauczyciel nie polecił inaczej, należy podejść do nauczyciela i zająć wyznaczone miejsce.

2. Przy odpowiedziach, pytaniach czy zabieraniu głosu w dyskusji w trakcie merytorycznej części lekcji uczeń siedzi. Dłuższe wypowiedzi wymagają postawy stojącej.

3. Szanuje się osobę mówiącą — nie przerywa się jej ani nie komentuje jej wypowiedzi. Wyjątkowo prawo przerywania tudzież komentarza zastrzega się dla nauczyciela, jednakże działanie takie nie powinno mieć charakteru agresywnego.

4. Podpowiadanie osobie odpowiadającej może być podstawą ukarania osoby podpowiadającej bądź zażądania od niej kontynuowanie odpowiedzi osoby, która odpowiada (ze wszelkimi konsekwencjami wejścia w tę rolę).

§ 21. [Koniec zajęć] 1. Opuszczenie sali po dzwonku dozwolone jest dopiero na znak dany przez nauczyciela.

2. Jeżeli jest to ostatnia lekcja w danej sali tego dnia, uczniowie zakładają na ławki wszystkie krzesła.

3. Niezastosowanie się do postanowienia ust. 1 czy 2 może skutkować na następnej lekcji dyscyplinującą pracą domową.

§ 22. [Niesamodzielność pracy uczniowskiej] 1. Stwierdzenie niedozwolonej niesamodzielności w wykonywaniu pracy domowej skutkować będzie obniżeniem oceny albo nawet oceną niedostateczną. Dotyczy to także zamieszczenia fragmentu cudzego tekstu bez spełnienia wymogu określonego w § 11 ust. 10.

2. Kwalifikowana niesamodzielność, stanowiąca dodatkowo przejaw zupełnego lenistwa czy liczenia na absolutną pobłażliwość nauczyciela – jak skserowanie cudzej pracy bądź wydrukowanie tekstu ze strony internetowej i oddanie jej jako swojej – skutkuje dodatkowo drugą oceną niedostateczną jako kara za czyn o znacznej szkodliwości szkolnej.

3. W trakcie sprawdzianów pisemnych każda dostrzeżona próba pracy niesamodzielnej będzie skutkowała odebraniem kartki i wstawieniem noty niedostatecznej. Tak samo zostanie oceniona praca, której niesamodzielność zostanie stwierdzona już po sprawdzianie.

3. Jeżeli niesamodzielność polegała na ściągnięciu od innego ucznia, podzieli on los ucznia pracującego niesamodzielnie.

5. Od zarzutu oddania do ściągnięcia osoba może się uchylić poprzez uprawdopodobnienie, że ściągnięcie odbyło się bez jej zgody. Nauczyciel może w tym wypadku przeprowadzić postępowanie wyjaśniające.

§ 23. [Oddawanie sprawdzianów nauczycielowi] 1. Pisemne sprawdziany wiadomości należy oddać nauczycielowi po zapoznaniu się z oceną i uwagami na temat pracy.

2. Prace domowe po ocenieniu ich przez nauczyciela uczniowie mogą zatrzymać.

§ 24. [Zagubienie pracy uczniowskiej przez nauczyciela] 1. W razie zagubienia pisemnej pracy ucznia nauczyciel wystawi mu z tejże pracy ocenę bardzo dobrą, jeśli w przeciągu tygodnia od oddania prac klasie zagubiona praca nie zostanie przez nauczyciela znaleziona. Postąpi tak samo w wypadku nie zawinionej przez ucznia niemożności zapoznania się z jego pracą.

2. Ciężar dowodu poprzedniego dostarczenia nauczycielowi pracy spoczywa na uczniu.

§ 25. [Zastosowanie sankcji niezgodnie z Ordynacją] Wskazanie zastosowania przez nauczyciela kary, środka dyscyplinującego lub środka zaradczego z § 15 ust. 6 i 7 (co do materii czy formy) nie przewidzianego Ordynacją albo niezgodnie z nią lub ogólnie obowiązującymi przepisami prawa i udowodnienie tego — skutkuje osobie dowodzącej oceną celującą.

Rozdział V

Pisemne sprawdziany wiadomości

§ 26. [Rodzaje sprawdzianów] Wyróżnia się:

- 1) pracę klasową,
- 2) kartkówkę sygnalizowaną,
- 3) kartkówkę zwykłą,
- 4) kartkówkę dyscyplinującą.

§ 27. [Praca klasowa] 1. Praca klasowa jest pisemnym sprawdzianem wiadomości, pisanym po zakończeniu pewnej partii materiału programowego. Składa się z pytań w postaci opisowej lub pytań w postaci testowej.

2. Praca klasowa jest zapowiadana z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.

3. Pisemny wniosek o przełożenie terminu pisania pracy klasowej (zawierający podpisy co najmniej 2/3 uczniów danej klasy) winien być złożony co najmniej dzień przed umówionym terminem przez reprezentanta klasy, chyba że zaistniały szczególne okoliczności, których nie można było przewidzieć. W razie takich okoliczności należy nauczyciela poinformować jeszcze na przerwie.

§ 28. [Kartkówka sygnalizowana] 1. Kartkówka sygnalizowana jest pisemnym sprawdzianem wiadomości do głębszym w zasadzie niż zakłada to istota zwykłej ustnej odpowiedzi, a obejmującym zakres kilku tematów powiązanych ze sobą integralnie. Składa się z pytań, na które odpowiada się w czasie nie przekraczającym kwadransa. Może odbywać się w krótki czas po realizacji danego materiału.

2. O kartkówce sygnalizowanej nauczyciel uprzedza zawczasu niekoniecznie podając datę jej pisania.

§ 29. [Kartkówka zwykła] Kartkówka zwykła jest pisemnym sprawdzianem wiadomości równoważnym zwykłej odpowiedzi ustnej, dotyczącym trzech ostatnio realizowanych tematów (wyjątkowo mogą to być cztery tematy, jeśli stanowią zwarty ciąg merytoryczny). Trwa nie więcej niż kwadrans, nie jest zapowiadana.

§ 30. [Ocenianie sprawdzianów] 1. Ustala się następujące ramowe przeliczenie progów procentowych punktów na oceny przy punktowanych pisemnych sprawdzianach wiadomości z przedmiotów ogólnokształcących:

- do 30 % stawia się ocenę niedostateczną,
- do 50 % stawia się ocenę dopuszczającą,
- do 75 % stawia się ocenę dostateczną,
- do 85 % stawia się ocenę dobrą,
- do 95 % stawia się ocenę bardzo dobrą,
- od 95 % stawia się ocenę celującą,

2. Ustala się następujące ramowe przeliczenie progów procentowych punktów na oceny przy punktowanych pisemnych sprawdzianach wiadomości z przedmiotów zawodowych:

- do 49 % stawia się ocenę niedostateczną,
- do 59 % stawia się ocenę dopuszczającą,
- do 74 % stawia się ocenę dostateczną,
- do 89 % stawia się ocenę dobrą,
- do 99 % stawia się ocenę bardzo dobrą,
- od 99 % stawia się ocenę celującą,

3. Możliwe są niewielkie odstępstwa od przyjętego systemu przeliczenia.

4. Możliwe jest wystawienie dodatkowych punktoplusów za odpowiedź, która wykracza ponad standard wymagań programowych czy też szczególnie obszernie i celnie omawia zagadnienie. Punktoplusy mogą decydować o wystawieniu za pracę klasową oceny wyższej, niżby to wynikało z punktacji zasadniczej.

§ 31. [Zasady porządkowe w trakcie pracy klasowej] 1. W czasie prac klasowych w pobliżu ucznia mogą się znajdować jedynie przybory do pisania i kartka; nauczyciel może zezwolić zawczasu na posiadanie innych pomocy. Teczki (torby) należy składać przed przystąpieniem do pisania w miejscu wyznaczonym przez nauczyciela.

2. Nieprzerwanie pisania sprawdzianu wiadomości mimo sygnału nauczyciela może być podstawą do obniżenia oceny.

3. Samo posiadanie przy sobie (a nie w teczce czy torbie) telefonu komórkowego (czy innego urządzenia multimedialnego) w trakcie sprawdzianu wiadomości powoduje wystawienie oceny niedostatecznej.

4. W razie nieodpowiedniej postawy większości klasy w trakcie sprawdzianu możliwe jest jego unieważnienie.

§ 32. [Zaliczenie niepisanej w terminie pracy klasowej] 1. Osoby niepiszące pracy klasowej w terminie właściwym winny pisać sprawdzian w innym terminie.

2. Termin, o którym mowa w ustępie powyższym, winien być wcześniej uzgodniony z nauczycielem i nie przekraczać dwóch tygodni od dnia pracy klasowej. Dopuszcza się termin późniejszy, jednakże wówczas należy złożyć do nauczyciela pisemny wniosek z uzasadnieniem na co najmniej trzy dni przed upływem wspomnianego okresu dwóch tygodni.

3. W razie niedotrzymania terminów, o których mowa w ust. 2, uczeń otrzyma notę niedostateczną.

4. Wniosku o późniejsze niż w ciągu dwóch tygodni pisanie zaległej pracy klasowej nauczyciel może nie uwzględnić.

5. Niezgłoszenie chęci pisania zaległej pracy klasowej przez osoby nieobecne w terminie właściwym ocenia się niedostatecznie, co w sposób oczywisty może wpłynąć na ocenę semestralną (roczną).

§ 33. [Poprawienie pracy klasowej] 1. Ocenę z pracy klasowej można poprawić pisemnie lub ustnie. Dopuszcza się maksymalnie dwie próby poprawy danej pracy klasowej, przy czym pierwsza winna mieć miejsce przed upływem dwu tygodni od dnia pisania przez ucznia pracy klasowej.

2. Wniosku o poprawę pracy klasowej złożonego w okresie trzech tygodni przed terminem klasyfikacji nauczyciel może nie uwzględnić, chyba że dotyczy on będzie oceny uzyskanej w ciągu ostatnich sześciu tygodni przed klasyfikacją.

3. Nieskorzystanie przez ucznia z możliwości poprawy pisemnego sprawdzianu napisanego przezeń niedostatecznie może uniemożliwić mu otrzymanie finalnej noty bardzo dobrej czy dobrej.

4. Uzyskanie przez poprawiającego się ucznia oceny niższej lub tożsamej w porównaniu z oceną uzyskaną na poprawianym pisemnym sprawdzianie wiadomości nie jest uwzględniane; odnotowuje się jedynie sam fakt poprawiania.

5. Niepoprawienie mimo prób oceny niedostatecznej z pracy klasowej jest równoznaczne z nieskorzystaniem z możliwości poprawy według ust. 3.

Rozdział VI **Wystawianie ocen**

§ 34. [Wyjaśnianie podejmowanych działań przez nauczyciela] Uczeń ma prawo oczekiwać od nauczyciela uzasadnienia stosowanych przez niego metod postępowania, w tym oceniania.

§ 35. [Konsultacje nauczycielskie dla ucznia] 1. Prośba nauczyciela, aby uczeń z danym zapytaniem czy wątpliwością zgłosił się do niego w innym czasie, nie może być interpretowana jako lekceważenie ucznia.

2. Nauczyciel służy swoim czasem wolnym na dłuższych przerwach oraz w każdym innym momencie swojego przebywania w szkole, jeśli tylko nie jest zajęty obowiązkami służbowymi.

3. Negocjacje i zaliczenia dotyczące ocen klasyfikacyjnych są dozwolone jedynie poza czasem zajęć z prawa.

§ 36. [Pisemne potwierdzenie oświadczeń ustnych] 1. Każdy ma prawo żądać od drugiej strony pisemnego potwierdzenia jej wypowiedzi, zobowiązania, zawartego z nią porozumienia czy przyjęcia przez nią dokumentu albo ustnego oświadczenia.

2. Obietnica złożona przez nauczyciela dotycząca oceny, dodatkowego sprawdzenia wiadomości i umiejętności ucznia czy przesunięcia terminu złożenia pracy domowej nie potwierdzona pisemnie może nie zostać potem uwzględniona.

§ 37. [Oceny i ich kryteria] 1. Oceny bieżące i klasyfikacyjne wyrażają się w skali:

- celujący (cel, 6),
- bardzo dobry (bdb, 5),
- dobry (db, 4),
- dostateczny (dst, 3),
- dopuszczający (dps, 2),
- niedostateczny (ndst, 1).

2. Dopuszcza się w ocenianiu bieżącym stosowanie znaków plus (+) i minus (-), jeśli wypowiedź ucznia będzie oscylowała na granicy wymagań dla obu ocen. Ocena niższa z plusem oznaczać będzie pozostawanie jeszcze w granicach wymagań związanych z tą niższą oceną, ocena wyższa z minusem zaś — wiedzę lub umiejętności już wchodzące w zakres wymagań związanych z tą wyższą.

3. Ustala się następujące ogólne kryteria odpowiadające stopniom szkolnym:

1) ocena niedostateczna — uczeń nie opanowuje wiedzy ani umiejętności w sposób pozwalający na promowanie go na wyższy szczebel kształcenia;

2) ocena dopuszczająca — uczeń opanował wiedzę na poziomie podstawowym, potrafi odtworzyć z pamięci definicje czy zwroty, często ma trudności z ich poprawnym zastosowaniem, choć jego wyjaśnienia zmierzają zwykle do właściwego punktu; ma duże problemy w pracy z tekstem; jego stosowanie wiedzy z przedmiotu bywa poprawne, lecz następuje zwykle dopiero po wyraźnym ukierunkowaniu go przez nauczyciela;

3) ocena dostateczna — uczeń ma opanowany materiał w stopniu zadowalającym, potrafi wykonać proste zadania; potrafi nie tylko omówić dane zagadnienie, ale też scharakteryzować je, jeśli nie wymaga to szczególnego skupienia na problemie; jego praca z tekstem pozostawia wiele do życzenia, interpretacje nierzadko bywają błędne, jednak sugestie (nawet niebezpośrednie) ze strony nauczyciela, naprowadza go zwykle na właściwy trop; próbuje zajmować stanowisko na zadany temat;

4) ocena dobra — uczeń wykazuje się wiedzą przewidzianą programem nauczania, jest aktywny w czasie lekcji; nierzadko potrafi zastosować wiedzę w sytuacjach problemowych, radzi sobie bez trudności w sytuacjach prostych;

podejmuje się wykonywania zadań dodatkowych; potrafi nie tylko omówić dane zagadnienie, ale też scharakteryzować je, dokonać porównań; jego praca z tekstem jest na ogół poprawna; potrafi bronić swego stanowiska;

5) ocena bardzo dobra — uczeń ma wiedzę i umiejętności prawnicze w zakresie obowiązkowych wymagań programowych; potrafi zastosować wiedzę w sytuacjach problemowych, radzi sobie bez trudności z tekstem, w zasadzie bardzo poprawnie interpretuje proste zadania problemowe (w tym kazusy); wykonuje zadania dla chętnych; dokonuje uogólnień opisywanych zjawisk, potrafi przedstawić własny pogląd na daną kwestię i uzasadnić go; posługuje się fachowymi określeniami; dąży do startu w pozaszkolnych olimpiadach i konkursach przedmiotowych;

6) ocena celująca — uczeń wykazuje wiedzę czy umiejętności z zakresu prawa w sposób wyraźnie przekraczający obowiązkowe wymagania programowe; studiuje literaturę uzupełniającą, śledzi wydarzenia społeczne, polityczne i prawne; uczestniczy w pozaszkolnych olimpiadach i konkursach przedmiotowych; jego interpretacje prawne czy analizy zjawisk społeczno-politycznych są niezwykle wnikliwe, twórcze; rozumie on nie tylko literę prawa, ale też jego ducha; jego wypowiedzi cechuje prawniczy, politologiczny czy socjologiczny profesjonalizm.

§ 38. [Błędy ortograficzne] Błędy ortograficzne mogą być podstawą do obniżenia oceny z pracy pisemnej. Ciężar dowodu dysleksji czy innych okoliczności utrudniających pisanie zgodne z prawami ortograficznymi spoczywa na uczniu.

§ 39. [Wystawianie ocen semestralnych i rocznych] 1. Ocena semestralna i roczna nie stanowią prostej wypadkowej ocen wystawionych w semestrze (roku). Nauczyciel bierze pod uwagę także:

- 1) stosunek ucznia do przedmiotu,
- 2) jego systematyczność,
- 3) udział w lekcji,
- 4) postawę ucznia odnośnie do celów wyznaczonych przez § 1 pkt 10 i 11 — oraz, na ile pozwala na to rozeznanie nauczyciela:
- 5) relację możliwości ucznia i jego postępów w nauce,
- 6) osobowość ucznia.

2. Średnia ocen wystawionych w semestrze może być podstawą oceny finalnej jedynie jako średnia ważona, przy czym ustala się następujący orientacyjny szereg wag:

1) odpowiedź ustna tudzież sprawdzian pisemny o charakterze zaliczania całego materiału z danego okresu klasyfikacyjnego;

2) praca klasowa; odpowiedź ustna będąca zaliczaniem większej partii materiału;

3) referaty; problemowe prace domowe; kartkówka sygnalizowana; twórczy wkład w lekcje (w tym z § 4 ust. 4); aktywność z § 4 ust. 3;

4) kartkówka; odpowiedź ustna zwykła;

5) aktywność; pozostałe prace domowe.

3. W razie wątpliwości przy wystawianiu noty finalnej brak oceny za aktywność lub nie poprawiona ocena niedostateczna za pracę domową będą rozstrzygały na niekorzyść ucznia.

4. Kary i środki dyscyplinujące czy zaradcze mogą, w ograniczonym zakresie, wpływać na ocenę jako wyznaczniki poziomu kultury i świadomości prawnej oraz postawy właściwego poszanowania porządku prawnego.

5. W przypadku, gdy uczeń aspiruje do oceny klasyfikacyjnej wyższej, niż proponowana przez nauczyciela (np. zaszyły okoliczności z § 32 ust. 3 lub § 33 ust. 4 i 6), może on poprawiać ocenę odpowiadając z całego materiału realizowanego w danym semestrze. § 13 stosuje się.

6. Jeżeli ocena końcowa ma być wyższa od oceny za I semestr o przynajmniej dwa stopnie, nauczyciel może także sprawdzić wiedzę i umiejętności ucznia z materiału realizowanego w owym poprzednim semestrze.

7. Praca w kole prawniczym, udział w olimpiadzie lub konkursie ponadszkolnym (ewentualnie zajęcie premiiowanych miejsc w konkursie szkolnym) lub przygotowanie samodzielnego artykułu o charakterze popularnonaukowym dot. prawa lub zjawisk politycznych o objętości minimum 5000 słów może stanowić o podwyższeniu oceny klasyfikacyjnej. Dotyczy to wyłącznie przejścia z oceny dobrej na bardzo dobrą albo z bardzo dobrej na celującą.

Rozdział VII

Przepisy końcowe

§ 40. [Nieopisane powyżej nieakceptowane przez nauczyciela czyny] Czyny stanowiące naruszenie ogólnie przyjętych w społeczeństwie norm postępowania, a nie ujęte w niniejszej Ordynacji, będą skutkowały podjęciem działań zgodnych z prawem szkoły oraz powszechnie obowiązującymi przepisami, zasadami współżycia społecznego i przyjętymi zwyczajami.

§ 41. [Rozstrzygnięcie sytuacji na korzyść ucznia] 1. Nie dające się usunąć wątpliwości, z wyjątkiem sytuacji opisanych w § 36 ust. 2 i § 38, rozstrzyga się na korzyść ucznia.

2. Przy ocenianiu ucznia, w miarę możliwości, bierze się pod uwagę także wszelkie istotne czynniki od niego niezależne, a mające wpływ na jego zachowanie się.

3. Przez usprawiedliwione nieobecności rozumie się nieobecności usprawiedliwione przez wychowawcę lub takie, które zostały wyjaśnione dokładnie nauczycielowi prawa, jeżeli nie było jeszcze możliwości kontaktu z wychowawcą.

§ 42. [Kontakt internetowy] 1. Nauczyciel zastrzega, że kontakt internetowy (np. e-mail, komunikatory), w szczególności dotyczący dostarczenia pracy domowej przez ucznia, jest niepewny i informacja może z przyczyn od komunikujących się niezależnych ulec zniekształceniu albo nawet nie dojść do drugiej strony w terminie.

2. Nauczyciel podaje na początku roku szkolnego swój adres mailowy, który uczeń ma obowiązek znać.

§ 43. [Strona internetowa nauczyciela] 1. Nauczyciel zapewnia dostęp do materiałów pozwalających się uczyć i powtarzać wiedzę na swojej stronie internetowej.

2. Adres swojej strony internetowej nauczyciel podaje na początku roku szkolnego.

2. Ewentualny brak dostępu do strony internetowej nauczyciela zgłoszony tuż przed sprawdzianem wiadomości jest traktowany jako brak umiejętności właściwego przygotowywania się do niego; zakłada się, że uczeń przystępuje do nauki do sprawdzianu ze stosownym wyprzedzeniem. W razie nagłych zdarzeń zaleca się mailowy kontakt z nauczycielem.

§ 44. [Odwołanie od decyzji nauczyciela] Od decyzji nauczyciela można się odwoływać do dnia następnych zajęć, pisemnie prosząc o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wskazane jest wtedy zasięgnięcie przez nauczyciela dodatkowych informacji i opinii mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

§ 45. [Układ zbiorowy między klasą a nauczycielem] 1. Treść relacji między nauczycielem a uczniami może zostać w drodze negocjacji ułożona na warunkach korzystniejszych niż określa to Ordynacja.

2. Wynegocjowane warunki strony spisują w postaci porozumienia zwanego układem zbiorowym, obowiązującego nauczyciela i daną klasę.